

II. ISTORIA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI

CONSIDERAȚII PRIVIND ISTORIA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI ECONOMIC CĂLĂRĂȘEAN

Veronica ASAN*

Abstract: Considerations regarding the history of the Economic Education in Călărași

This study aims at emphasizing important moments of the evolution of the Commercial School in Călărași from its start in 1925 until the present day. This school has been created to bring its contribution with professionals in the economical progress and to local community modernization, a purpose which is still honored today at even higher standards. The commercial education appeared due to the appreciation and respect of the people in Călărași in particular, and the people in Ialomița in general, which have contributed with donations, but also due to the initiative of the Chamber of Commerce in Călărași. The school had different names and functioned in different locations, always lacking in space. Still the building in the administrative center of the town has remained as a symbol of the economical education in Călărași. This study aims at focusing on the important teachers of the school, on the students' studies and their achievements as well as the Romanian educational evolution in different periods, each one leaving a mark on the school. The teachers which have taught here, the diversity of activities that took place in the economical high school (which weren't limited by the exclusive profile of the school), the meritorious results of the students who made a career out of their profession, which they started discovering the secrets in this school, all these make the College a landmark of the education in Călărași.

Keywords: *project, Chamber of Commerce, initiative, community, education, teacher*

* Profesor de istorie, Colegiul Economic Călărași.

După distrugerile provocate de primul război mondial, viața Călărașilor își reia treptat cursul normal. Comerțul se înviorează, iar activitățile meșteșugărești și industriale se diversifică. În iulie 1925 își începea activitatea Camera de Comerț și Industrie a județului Ialomița cu sediul la Călărași, având scopul de a impulsiona dezvoltarea vieții economice locale; printre obiective se afla și subvenționarea școlilor și liceelor comerciale. În funcția de președinte a fost ales Aureliu Ionescu Isac.

Cum progresul nu se putea realiza fără profesioniști, Camera de Comerț are inițiativa înființării unei școli elementare de comerț de trei ani, care își începe activitatea în septembrie 1925. Absolvenții erau angajați ca băieți de prăvălie în magazinele de stat sau particulare. Neavând local propriu, școala comercială a beneficiat la începuturile sale de bunăvoința liceului „Știrbei Vodă”. În 1928, școala s-a mutat în casele de pe Strada București ale unui călărășean, Teodor Borcea, care au fost găsite ca acceptabile pentru sălile de clasă¹. Dar, ca orice local improvizat nu avea utilitățile necesare școlii, iar instituția școlară nu dispunea de banii necesari. Pe 15 octombrie 1928, Comitetul de Direcție al Camerei de Comerț aproba instalarea curentului electric și asigurarea banii necesari². În privința plății curentului electric, școala a apelat la îngăduința primăriei pentru a obține gratuitatea acestuia. Problema încălzirii era rezolvată în parte prin cumpărarea pe credit a două sobe. Nici băncile nu erau ale școlii, ci erau împrumutate de la liceul « Știrbei Vodă ». Cu timpul, școala începe să se doteze cu propriile materiale și propriul mobilier, cu aprobarea Camerei de Comerț.

În perioada 1925-1927, Școala elementară de comerț a funcționat sub direcția profesorului G.V. Constantinescu. După data de 24 septembrie 1927, la conducerea școlii a fost numit V.D. Marinescu³. Noul director al școlii și președintele Camerei de Comerț, Aureliu Ionescu Isac au hotărât construirea unei clădiri pentru școala comercială, pentru care încă din 1926, Camera de Comerț trimisese o circulară în județ, prin care se făcea apel la cei cu stare să doneze sume de bani în acest scop⁴. Cum școala și educația se bucurau de prețuire printre locuitorii Bărăganului, s-a putut strânge o parte din fondurile necesare construcției, prin donații de la persoane particulare, comunități rurale

¹ Serviciul Județean Călărași al Arhivelor Naționale, fond Liceul Economic, dos. 1/1928-1929, f. 7.

² *Ibidem*, f. 19.

³ *Ibidem*, f. 29.

⁴ Constantin Tudor, *Istoria învățământului din județul Ialomița*, vol. II (1918-1978), Slobozia, Casa Corpului Didactic, 1979, p. 45.

sau asociații de comercianți și industriași. Camera de Comerț a introdus o taxă de cinci lei pe tona de cereale plătită de comercianții angroșiști. Acestor bani li s-a adăugat suma de 799.678 lei donată de Camera de Comerț din București⁵.

Camera de Comerț locală a scos la licitație construirea localului școlii, care a fost luată în antrepriză de arhitectul Sima Vasilescu din București, fiind încheiat contractul pe 25 iulie 1928⁶. Proiectul inițial făcea referire la construcția „Palatului Camerei de Comerț și a Școlii Comerciale”. Deoarece școala comercială urma să fie doar o aripă a palatului, lucrările au început cu clădirea ce urma să fie destinată acesteia (parter și etaj), pe o suprafață de 330 mp⁷. Aureliu Ionescu Isac, directorul școlii, a cerut Primăriei autorizația pentru începerea construcției, urmând ca apoi să se continue cu fundația restului clădirii/palatului. Construirea localului școlii a început cu mult entuziasm, primindu-se oferte din partea meșterilor locali pentru construcția instalației de alimentare cu apă, pentru instalația electrică, pentru transportul pământului, pentru instalarea sobelor de teracotă și pentru tâmplărie⁸. Însă au început să apară dificultățile: terenul fiind prea slab a fost nevoie de o talpă de beton armat care a sporit prețul construcției⁹. Întreaga lucrare ar fi costat 15 milioane de lei, bugetul fixat inițial, de 3 milioane de lei, a fost depășit, lucrarea ajungând la valoarea de 3.700.000 de lei și ca urmare s-a renunțat la construcția sediului Camerei de Comerț. Lucrările propriu-zise au fost terminate pe 14 noiembrie 1929, inaugurarea fiind făcută de președintele Camerei de Comerț și Industrie, Aureliu Isac¹⁰. Elevii de la cursul elementar și de la recent înființatul curs superior (1928) puteau începe anul școlar 1929-1930 în școală nouă, formată din parter și etaj. Dorința de a construi o sală de gimnastică și o sală de festivități nu s-a putut concretiza, iar partea clădirii unde se află acum cancelaria profesorilor s-a construit după 1929.

Inițiative de mărire a spațiului școlii au existat mereu din partea inimoasei conduceri a școlii. Au fost adresate cereri pentru obținerea de fonduri fie Camerei de Comerț, fie Ministerului Instrucțiunii Publice, cerându-se bani de la bugetul statului pentru construcția a încă unui etaj. În august 1940, conducerea școlii cerea sprijinul Camerei de Comerț pentru amenajarea în

⁵ *Ibidem*, p. 45.

⁶ *Ibidem*.

⁷ Serviciul Județean Ialomița al Arhivelor Naționale, fond Camera de Comerț și Industrie a județului Ialomița, dos. 104/1930, f. 5.

⁸ *Idem*, dos. 59/1929, f. 1-7.

⁹ *Idem*, dos. 89/1930, f. 9.

¹⁰ *Ibidem*, f. 58, 67.

podul clădirii a unui laborator - fapt care s-a realizat abia în anii '90 - și a unei mici săli pentru bibliotecă¹¹. Într-un raport din 1949 trimis Ministerului este menționată următoarea împărțire a localului școlii: cinci săli de curs, un laborator de fizico-chimice, o sală de lectură, un cabinet medical, o cancelarie, biblioteca în cancelaria profesorilor și într-o cameră separată, trei săli pentru birouri, o cameră rezervată pentru oaspeți și două camere de locuit la subsol, folosite de personalul de serviciu. Raportul mai menționează existența a 305 elevi înscriși, 175 fiind de la țară; în aceste condiții, o dificultate sesizată de raport era faptul că școala nu avea internat¹². De fapt, școala avea 7 clase de elevi, două funcționând în localul Școlii Elementare de fete, nr.1 din apropiere. În ianuarie 1949, directorul școlii cerea inspectorului șef aprobarea construirii a patru săli de clasă, o sală de gimnastică și o sală pentru festivitățile școlare, pentru care ar fi fost necesare 2 milioane de lei. Proiectul însă nu a fost realizat¹³.

În 1951 cele două săli puse la dispoziție de școala de fete sunt pierdute, așa că elevii învățau și după-amiaza. Și iarăși se cerea, de această dată Ministerului Comerțului de care aparținea școala, un arhitect pentru a studia posibilitatea de mărire a localului¹⁴. Cum majoritatea elevilor școlii veneau de la țară a fost nevoie de o cantină și de un internat. În 1951 s-a obținut de la Sfatul Popular Călărași un local aproape de școală, unde a fost amenajată o cantină, pusă la dispoziția elevilor săraci de la țară¹⁵. Ca teren sportiv era folosit cel aflat lângă școală („terenul sportiv Progresul”) și închiriat de la Sfatul Popular¹⁶. Internatul urma să se înființeze în 1952, dar proiectul nu a mai fost dus la bun sfârșit.

Conducerea Școlii Comerciale s-a străduit să achiziționeze materialele auxiliare necesare orelor de curs. Încă din 1929, a fost preocupată de a dota cabinetul cu materialele didactice potrivite: s-au cumpărat substanțele chimice și obiectele de sticlă necesare pentru orele de chimie, planșe pentru studiul științelor naturale sau pentru studiul mărfurilor. Biblioteca ajungea să aibă peste 1500 de volume, iar pentru orele de educație fizică exista preocuparea de a procura mingi de volei, handbal, baschet, ghete de fotbal, pantofi de

¹¹ Idem, dos. 443/1940, f. 7.

¹² Serviciul Județean Călărași al Arhivelor Naționale, fond Liceul Economic, dos.15/1949, f. 15.

¹³ Idem, dos. 13/1948-1949, f. 40.

¹⁴ Idem, dos. 16/1950-1951, f. 244.

¹⁵ *Ibidem*, f. 10.

¹⁶ *Ibidem*, f. 87.

gimnastică. Datorită profesorului de educație fizică Romulus Lambescu, școala dispunea și de aparate de gimnastică, așezate în curtea școlii.

Școala Comercială, înființată în 1925, a purtat diferite denumiri și s-a bucurat permanent de interesul elevilor care veneau din tot județul. În 1936, Școala de Comerț a fost transformată în Liceu Comercial, în 1948 în Școală Tehnică de Administrație, iar în 1951 în Școala Medie Tehnică Comercială care a funcționat până în 1955 când a fost desființată. Școala și-a reluat activitatea în 1966. Între 1971-1978, sub denumirea de Liceul Economic și de Drept Administrativ, școala a funcționat în localul fostului Liceu real-umanist nr.2. Apoi elevii au revenit în imobilul inaugurat în 1929, în care își desfășoară și astăzi cursurile. În 1993 liceul și-a schimbat denumirea devenind Grup Școlar Economic Administrativ și de Servicii.

La 1 ianuarie 1999, Grupul Școlar Economic Administrativ și de Servicii și Școala generală nr.2 și-au reunit colectivele de cadre didactice și baza materială, căutând împreună succesul în frumosul demers al luminării minții tinerilor pe care îi au sub oblăduire. Din octombrie 2000, noua unitate de învățământ poartă numele de Colegiul Economic Călărași cu clasele I-XII.

Școala a avut întotdeauna colective de profesori bine pregătite care și-au făcut și își fac meseria cu multă dăruire. Profesorii care, de la înființare și până astăzi, au fost directori ai școlii merită să fie menționați pentru activitatea lor pusă în slujba școlii: G.V.Constantinescu, V.D.Marinescu, M.I.Mușatescu Gh.F.Dumitrescu, I.R.Săvulescu, Fl.Buterez, V.Deghetto, G.Grigorescu, Șt.Mircea, Gh.Vasilescu, O.Popescu, Ileana Minculescu, Nicolae Doboga, Rodica Florea, Gheorghe Nae, Valeriu Alexandru, Iulian Valentin Bobeică. Dintre profesorii școlii putem aminti câțiva dintre ei, criteriul ordinii fiind doar cel determinat de cronologie: Florin Buterez - profesor de istorie și geografie, Ecaterina Constantinescu - profesoară de limba franceză, Petre Popescu – profesor de limba română, Eduard Cleinert – profesor de matematică, Filofteia Zaharia – profesoară de limba latină, Virgiliu Deghetto de limba franceză, Eugenia Davidescu de contabilitate, Constanța Vasilescu de merceologie, Vintilă Ștefănescu - profesor de istorie și geografie, Elena Minculescu de drept, Nicolae Enescu – predând evidența contabilă, Laurențiu Georgescu – profesor de limba română, Octavian Popescu - profesor de statistică, Romulus Lambescu – profesor de educație fizică.

Salariul profesorilor varia în 1930 între 9600 lei pentru un profesor titular cu grad definitiv și 19 100 lei pentru un profesor cu gradul VI. Profesorii cu până la 20 de ani vechime aveau 15 ore pe săptămână, iar cei cu peste 20

vechime, 12 ore pe săptămână¹⁷. Din 1950 norma didactică a crescut la 18 ore de curs, tot ce depășea acest număr, fiind plătit ca ore suplimentare¹⁸.

De-a lungul timpului, s-a acordat mereu atenție atât obiectelor de cultură generală, limba română, matematică, istorie, geografie, chimie, fizică, științe ale naturii, caligrafie, desen, muzică, educație fizică, cât și obiectelor de specialitate, contabilitate, producție, statistică, finanțe, organizare, economie, istoria comerțului, drept și legislație. Cunoștințele de specialitate erau completate la orele de practică; în perioada interbelică practica se făcea zilnic la magazine și bănci precum Librăriile Socec et Comp. sau Cartea Românească și la Banca Agricolă. În anul 1952, elevii din anul al IV- lea efectuau practica de la 9 februarie la 14 mai, în întreprinderi comerciale, cooperatiste sau industriale.

Școala comercială a dorit să-i ajute pe elevi să se documenteze și prin organizarea unor excursii în cadrul cărora să viziteze obiectivele industriale. În 1929, pentru „completarea cunoștințelor absolvenților” se dorea organizarea unei vizite la fabricile din Timișoara, Arad, Reșița; în iulie 1949 era vizată o excursie în vestul țării, iar în 1951 în zona Moldovei.

Școala a venit mereu în sprijinul elevilor doritori să-i urmeze cursurile, dar i-a ajutat mai ales pe cei care nu aveau posibilitatea materială de a o face. În 1928 ca și în 1935 erau scutiți de taxe orfanii de război și copiii invalizilor de război, sau pur și simplu erau reduse taxele elevilor care erau în imposibilitatea de a le plăti. În 1950, elevii bursieri aveau gratuitate pentru călătoriile pe CFR, pentru a face naveta.¹⁹

Elevii silitori primeau burse de merit; în anul 1929 bursa era în valoare de 5000 de lei/elev. În 1942, Aureliu Ionescu Isac, unul dintre inițiatorii proiectului de înființare a școlii comerciale, a creat un fond care să-i poarte numele, în valoare de 19 353 lei. Din aceștia, câte o bursă de 2000 lei urma să fie oferită celor mai silitori și săraci elevi din liceu²⁰. În 1943 s-au oferit 3 astfel de burse.

Elevii școlii făceau acte de caritate strângând fonduri pentru copiii din sudul Basarabiei afectați de secetă. În 1931, elevii erau îndemnați să dăruiască

¹⁷ Idem, dos. 2/1929-1930, f. 53-54.

¹⁸ Idem, dos. 15/1949-1950, f. 78.

¹⁹ Idem, dos. 16/1950-1951, f. 73.

²⁰ Serviciul Județean Ialomița al Arhivelor Naționale, fond Camera de Comerț și Industrie a județului Ialomița, dos. 494/1942, f. 3.

din cărțile lor de lectură pentru a se putea înființa biblioteci rurale²¹. De Crăciun se organizau serbări, cu care ocazie erau oferite obiecte de îmbrăcăminte și încălțăminte elevilor săraci, iar părinții înstăriți ofereau fonduri pentru cei nevoiași; elevii strângeau fonduri și prin vânzarea unor jucării confecționate de ei²².

Talentul și pregătirea elevilor erau dovedite și în concursurile naționale. În 1930 și în 1931 elevii școlii au participat la expoziții unde trimiteau lucrări școlile comerciale, manifestările fiind organizate de Ministerul Instrucțiunii Publice²³. În 1933 pentru a populariza emisiunile de radio („răspândirea gustului pentru radiodifuziune”), erau organizate concursuri pentru elevi la care participau și cei ai Școlii Comerciale²⁴. În 1940, școala era reprezentată de echipa de dansuri la festivaluri de folclor. În anii '50, cele mai bune rezultate la concursuri și chiar faimă, au adus echipele de gimnastică, fete și băieți, conduse de profesorul Romulus Lambescu. În 1950, Școala Medie Tehnică din Călărași ocupa locul I la Campionatul Sportiv Republican, etapa regională, iar în 1951 la faza națională, ocupa un merituos loc V, participând alături de echipe foste campioane și de lotul național de gimnastică, fiind singura echipă școlară din țară²⁵. Echipele de gimnastică erau formate din următorii elevi: la fete Neiculescu Aurelia, Matei Mariana, Niță Aneta, Bălăuță Florența, Bălan Victoria, Ionescu Ecaterina, iar la băieți din Hargalaș Ștefan, Minculescu Paul, Buzescu Octavian, Nițu Ion, Anghel Octavian, Doboga Liviu, Doboga Nicolae, Oprea Vasile²⁶. Sportul era atât de iubit în școala comercială, un rol important avându-l profesorul de educație fizică, încât s-a organizat o bibliotecă și o gazetă de perete sportive.

Nu au lipsit nici participările la concursurile pe meserii; în 1984 elevii erau examinați prin două probe: proba practică ce consta în efectuarea unei lucrări, și proba teoretică care consta într-o examinare scrisă la merceologie, tehnica vânzării mărfurilor, contabilitate și organizare. Și astăzi, elevii Colegiului Economic obțin rezultate meritorii la Olimpiadele Naționale la specialități reprezentând județul Călărași.

²¹ Serviciul Județean Călărași al Arhivelor Naționale, fond Liceul Economic, dos. 3/1930-1931, f. 184.

²² *Ibidem*, f. 201, 209.

²³ *Ibidem*, f. 84.

²⁴ *Ibidem*, dos. 4/1932-1933, f. 10.

²⁵ *Ibidem*, dos. 16/1950-1951, f. 83, 222.

²⁶ *Ibidem*, dos. 17/1951-1952, f. 297.

Dar la școala comercială devenită mai târziu liceu economic, nu se întâmplau numai evenimente ieșite din comun, ci și lucruri firești, studiul zilnic al elevilor și dăruirea profesorilor de la catedră. La toate inspecțiile efectuate în școală, concluzia era ca elevii erau disciplinați și aveau o situație școlară bună, școala remarcându-se prin frecvență și curățenie și printr-o activitate culturală rodnică. O bună frecvență, mai ales în condițiile în care în anul 1930 la 21 de absențe pe an un elev era exmatriculat²⁷.

Școala comercială a luat mereu parte și la sărbătorile comunității din care făcea parte. La Călărași ca și în restul țării se organizau manifestări cu diferite prilejuri, în primul rând cele legate de evenimente istorice: aniversarea unirii din 1918, serbarea sădirii stejarului Unirii, Ziua Regelui, Ziua Apelor (30 iunie), comemorarea bătăliei de la Mărășești (6 august), Ziua Marinei (15 august). După schimbarea regimului politic s-a schimbat și tipul de propagandă și elevii participau la aniversarea Republicii și a zilei de 1 mai. Astăzi, elevii Colegiul Economic se implică în activități diverse, în contextul integrării europene care determină orientarea învățământului spre o societate în mișcare, care impune o educație permanentă; colegiul de astăzi trebuie să se adapteze la schimbările survenite în economie, prin crearea unei oferte de calificare a elevilor săi în profesii de care are nevoie societatea contemporană.

Școala nu poate fi exclusă din viața comunității și are un rol important în formarea valorilor morale. Școala trebuie să se bucure de sprijinul și respectul comunității, respect impus de cei care o slujesc, profesori și elevi. Școala duce mai departe tradiția culturală a unui popor, îi conservă identitatea națională și păstrează mereu vie în memorie realizările generațiilor trecute și prezente.

²⁷ Idem, dos. 2/1929-1930, f. 61.